

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА
КУЗНЕЦЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

М.В. Афанасьєв

ЕКОНОМІЧНА НОРМАТИВНА БАЗА ПІДПРИЄМСТВА

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**

Спеціальність **075 «Маркетинг»**

Освітній рівень **другий (магістерський)**

Освітня програма **«Маркетинг»**

Вид дисципліни **вибіркова**

Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри економіки і маркетингу

Орлов П.А.

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019

Затверджено
на засіданні кафедри економіки і маркетингу
Протокол № 1 від 27.08.2018

Розробник
Притиченко Т.І., к.е.н., доц. кафедри економіки і маркетингу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: Успішна підготовка фахівців з маркетингу багато в чому залежить від того, наскільки глибоко і всебічно студенти засвоюють діючі законодавчі акти і нормативні документи з усіх напрямків та питань підприємницької діяльності. Значна кількість випускників-маркетологів відкриває власну справу, веде власний бізнес, що потребує глибоких знань як з законодавчого регулювання маркетингової діяльності, так і підприємницької діяльності в цілому.

Робоча програма вивчення навчальної дисципліни "Економічна нормативна база підприємства" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів зі спеціальності 075 "Маркетинг".

Предметом вивчення навчальної дисципліни є діюча законодавча база з розробки та регулювання економічних норм і нормативів на підприємстві.

Метою викладання навчальної дисципліни "Економічна нормативна база підприємства" є формування системи теоретичних знань і прикладних вмінь і навичок з питань розробки та застосування економічних норм та нормативів у процесі господарської діяльності суб'єктів підприємництва.

Основними завданнями вивчення дисципліни "Економічна нормативна база підприємства" є оволодіння теоретичними знаннями щодо законодавчого регулювання створення та організації діяльності підприємства; отримання практичних навичок щодо формування економічних норм і нормативів, формування облікової політики підприємства для забезпечення його ефективної діяльності.

Важливість питань, що розглядаються в даній навчальній дисципліні, полягає в тому, що майбутньому маркетологу-аналітику для прийняття оптимальних рішень необхідно знати основні економічні норми та нормативи, їх різноманітність, складність та вплив на ефективність діяльності підприємства.

Курс	1м	
Семестр	2	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	20
	семінарські, практичні	20
Самостійна робота		110
Форма підсумкового контролю		іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Економіка підприємства	Маркетинговий менеджмент
Маркетинг	Маркетинг у сфері міжнародних послуг
Бухгалтерський облік	Рекламний менеджмент
Основи підприємництва	Комплексний тренінг
Маркетингове ціноутворення	Менеджмент якості
Міжнародний маркетинг	Дипломне проектування

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність застосовувати законодавчі акти та нормативні документи у ході організації та здійснення підприємницької діяльності	вміти визначити коло законодавчих актів та нормативних документів, які регулюють конкретні сфери та види підприємницької діяльності
	застосовувати нормативні документи в процесі розробки положень з організаційно-економічної роботи, маркетингової діяльності підприємства
	визначати цінову політику підприємства з урахуванням методів регулювання цін, які встановлені державними органами
	визначати порядок здійснення операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємства
Здатність щодо формування та використання економічних норм та нормативів на підприємстві у процесі здійснення підприємницької діяльності та формування облікової політики підприємства	формувати облікову політику підприємства відносно поточних витрат та зобов'язань
	знати особливості регулювання оплати праці на підприємстві
	визначати напрями регулювання основних засобів підприємства та формувати облікову політику підприємства відносно основних засобів
	обгрунтовувати систему оподаткування для підприємства

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Основи нормативної бази та організації діяльності підприємств

Тема 1. Предмет, метод, сутність та задачі економічної нормативної бази підприємства. Структура законодавчої і нормативної баз підприємництва

Предмет курсу, ціль його вивчення. Основні поняття, терміни і визначення. Місце курсу в підготовці магістрів за фахом "Маркетинг".

Склад і взаємозв'язок документів економічної нормативної бази підприємництва в Україні. Конституція України як основний закон держави і суспільства. Закони України, порядок їхнього вступу в силу і реалізації. Постанови Кабінету Міністрів України, нормативні документи міністерств і відомств: їхнє призначення і порядок застосування. Офіційні друковані органи засобів масової інформації.

Тема 2. Організаційні питання створення та діяльності підприємств

Законодавство України про порядок створення і реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності. Особливості створення юридичних осіб і суб'єктів підприємництва без утворення юридичної особи. Етапи реєстрації суб'єктів підприємництва, обов'язкові умови і терміни. Ліцензування окремих видів підприємницької діяльності. Перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Порядок отримання ліцензій. Плата за видачу ліцензії. Порядок ліквідації суб'єктів підприємництва. Регулювання рекламної діяльності.

Тема 3. Регулювання готівкового та безготівкового обігу

Правове регулювання розрахункових відносин: обмеження, умови та вимоги. Форми та способи безготівкових розрахунків, які використовуються в господарському обороті України. Поняття та види банківських рахунків. Порядок їх відкриття та закриття. Організація міжбанківських розрахунків в Україні. Регулювання касових операцій. Ліміт касової готівки. Штрафні санкції за порушення готівкового обігу та касової дисципліни.

Тема 4. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємництва

Законодавство України про зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів підприємництва. Поняття та принципи зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Види зовнішньоекономічної діяльності. Ліцензування та квотування зовнішньоекономічної діяльності. Поняття іноземних інвестицій. Митне та тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Система митних тарифів і зборів. Порядок митного оформлення товарів. Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Відповідальність у зовнішньоекономічній діяльності.

Тема 5. Регулювання цін і тарифів

Законодавство України про державне регулювання цін і тарифів. Система органів ціноутворення. Вільні ціни та державно-регульовані ціни. Основні товари та послуги щодо яких запроваджено державне регулювання цін. Методи державного регулювання цін. Антимонопольне законодавство й обмеження цін монополістів. Державний контроль у сфері ціноутворення. Адміністративно-господарські санкції за порушення державних регульованих цін.

Змістовий модуль 2. Нормативна база підприємства щодо витрат, зобов'язань та податків

Тема 6. Регулювання оплати праці

Законодавство України про оплату праці. Складові фонду оплати праці. Державне та договірне регулювання оплати праці. Державні норми, гарантії і компенсації. Мінімальна заробітна плата та порядок її визначення. Нарахування на заробітну плату та утримання із заробітної плати. Оплата відпусток. Оплата за час перебування у відрядженні. Оплата лікарняних. Індикація та компенсація доходів громадян. Поняття колективного договору та основні його положення. Штрафні санкції за порушення трудового законодавства.

Тема 7. Нормативне регулювання основних фондів підприємства

Поняття основних фондів. Класифікація основних фондів у податковому та бухгалтерському обліку. Оцінка та переоцінка (уцінка та дооцінка) основних фондів. Амортизація основних засобів у податковому та бухгалтерському обліку. Індикація (переоцінка) основних засобів. Модернізація та ремонт основних засобів. Вибуття основних засобів. Елементи облікової політики підприємства щодо основних фондів.

Тема 8. Політика підприємства що до витрат та зобов'язань

Нормативні документи з обліку витрат на підприємстві. Калібрування собівартості продукції. Розподілення непрямих витрат за видами продукції. Формування облікової політики підприємства щодо витрат. Регулювання дебіторської та кредиторської заборгованості. Поняття та класифікація

дебіторської та кредиторської заборгованості. Безнадійна дебіторська заборгованість. Резерв сумнівних боргів. Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості.

Тема 9. Нормативна база оподаткування

Система оподаткування в Україні. Нормативно-правова база з питань застосування окремих податків і зборів. Податок на прибуток підприємств. Акцизний податок. Податок на додану вартість. Єдиний соціальний внесок. Податок на доходи фізичних осіб. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Вибір системи оподаткування суб'єктів підприємництва (спрощена чи загальна).

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума балів, що дозволяє студенту скласти іспит, — 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального завдання; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння роботи обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 15 тестів та практичних ситуацій (два діагностичних та одне евристичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля			Практичні заняття	Експрес опитування	Поточні КР	Колоквіуми	Ессе	Презентація	Усього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1	Тема 1	1 тиждень							
	Тема 2	2 тиждень	1						1
	Тема 3	3, 4 тижні	1	4					5
	Тема 4	5, 6 тижні	1		5				6
	Тема 5	7, 8 тижні	1				10		11

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 2	Тема 6	9-12 тижні	2				5		7
	Тема 7	13-15 тижні	2	4	6			6	18
	Тема 8	16 тиждень	1			10			11
	Тема 9	17 тиждень	1						1
	Іспит								40
Усього			10	8	11	20	5	6	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144.
3. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, ст.552.
4. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112.
5. Кодекс законів про працю України 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://urist-ua.net/кодекси/кодекс_законів_про_працю_україни
6. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» редакції від 04.10.2018 № 959-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
7. Закон України “Про режим іноземного інвестування ” редакції від 25.06.2016 № 93/96-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>
8. Закон України "Про ціни та ціноутворення" редакції від 30.01.2018 № 5007-V. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>
9. Закон України "Про оплату праці" редакції від 01.01.2017 № 108/95-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>

10. Закон України "Про рекламу" редакції від 26.07.2018 № 270/96-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>

11. Закон України "Про відпустки" редакції від 11.10.2018 № 504/96-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80>

12. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку: нормативна база. Нова редакція. – Х.: Курсор, 2003. – 214 с.

Додаткова

13. Тихонов С. Податковий кодекс: коментарі до термінів. – Х. : Видавничий будинок «Фактор». – 2011. – 272 с.

14. Економічна безпека бізнесу: навчальний посібник/ Г. О. Швиданенко, В.М. Кузьомко, Н.І. Норіцина Н.І. - К. : КНЕУ, 2011 – 511с.

15. Верига Ю.А. Облікова політика підприємства : навч. посіб./ Ю.А. Верига. – К. : ЦУЛ, 2015. – 312 с.

16. Кизим М.О. Державне регулювання економіки: проблеми та перспективи / М.О. Кизим, Ю.Б. Іванов, В.А. Зінченко. – К. : Ліра -К, 2014. – 288 с.

17. Петрович Й.М. Створення і функціонування суб'єктів підприємства : навч. посіб. / Й.М. Петрович. –К. : Ліра-К, 2015. –256 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

18. Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. –Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.

19. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

20. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

21. Професійна правова система МЕГА НАУ. – Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua/>.

22. Сайт Інформаційного агентства ЛІГАБізнесІнформ. – Режим доступу: <http://www.liga.net>.